

श्री सोमेश्वर सहकारी साखर कारखाना

लि.सोमेश्वरनगर, ता. बारामती, जि.पुणे

उद्दिष्ट एकरी ८० मे.टन पूर्व हंगामी ऊसाच्या उत्पादनाचे

सन्माननीय सभासद बंधु-भगिनी,

आपल्या कारखान्यामार्फत ऊस विकास योजनेअंतर्गत ऊस उत्पादन वाढीसाठी सातत्याने प्रयत्न सुरू आहेत. यामध्ये जमिनीची मशागत, माती व पाणी परिक्षण, उत्तम प्रतीचे शेणखतास पर्याय ठरलेले प्रेसमड कंपोष्ट खत पुरवठा, चांगले उत्पादनक्षम ऊस बियाणे व ऊस रोपे यांचा पुरवठा, संतुलीत सेंद्रीय खतांचा पुरवठा तसेच ताग / धेंच्या हिरवळीचे बियाणे यांचा पुरवठा या बाबी समाविष्ट करण्यात आलेल्या आहेत. यामुळे कारखाना कार्यक्षेत्रामध्ये सभासदांच्या शेतावर आडसाली ऊस लागवडीकरिता एकरी १०० मे.टन ऊस उत्पादन काढण्यासाठी उद्दिष्ट एकरी १०० मे.टन ऊस उत्पादनाचा कार्यक्रम लागण हंगाम २०२०-२०२१ सालापासुन हाती घेतला आहे. त्याचप्रमाणे पुर्व हंगामी ऊस उद्दिष्ट एकरी ८० मे.टन उत्पादन योजनेअंतर्गत ऊस शेतीची मशागतीपासुन ऊस तोडणी करणेपर्यंत करावयाच्या प्रमुख बाबींची माहिती आपणास देणेत येत आहे. या व्यतिरिक्त ऊस शेतीमधील प्रमुख शास्त्रज्ञ व प्रगतशील शेतकरी यांचेही मार्गदर्शन आपणास देण्यात येणार आहे. कारखाना शेती व ऊस विकास विभागाचे संपुर्ण कर्मचारी आपल्यासोबत राहणार आहेत. या सर्व बाबींमुळे व आपल्या प्रयत्नाने आपल्या शेतामध्ये एकरी ८० मे.टन ऊस उत्पादन निघेल याची आम्हाला खात्री आहे.

पुर्व हंगामी ऊस एकरी ८० मे.टन ऊस उत्पादन घेण्यासाठी करावयाच्या प्रमुख बाबी :-

अ) पुर्व मशागत

- १) दुहेरी नांगरट-नांगरणीची खोली दिड फुटापर्यंत उभी व आडवी नांगरट करावी.
- २) सेंद्रीय खतांचा वापर-कारखाना कंपोष्ट खत/शेणखत एकरी १० टन पहिल्या नांगरटीनंतर शेतामध्ये मिसळून नंतर दुसरी नांगरट करावी.
- ३) कल्टिव्हेटर करून सेंद्रीय खत चांगल्याप्रकारे जमिनीत मिसळून घेवुन सरी सोडावी.

ब) सरी सोडणे :-

- १) ऊस पिकाचे शरीरशास्त्र समजून घेऊन ऊस पिकाला लागणारा सुर्यप्रकाश, हवा, पाणी यांचा बारकाईने विचार करून ऊसाच्या दोन सरीमधील अंतर कमीत कमी ४.५ फुट असणे गरजेचे आहे. यामुळे ऊस पिकामध्ये अन्न, हवा, पाणी व सुर्यप्रकाश यासाठी स्पर्धा निर्माण होणार नाही.
- २) सरी सोडल्यानंतर सरीमध्ये लावणीपुर्वी गांडुळखत ५०० कि.ग्रॅ.त्यावर पेंडीयुक्त खत ४०० कि.ग्रॅ.(करंज पेंड १५० कि.ग्रॅ.+एरंडी पेंड १५० कि.ग्रॅ.+निंबोळी पेंड १०० कि.ग्रॅम टाकून बैलाच्या औजाराने ते सरीमध्ये मिसळून घ्यावे.

क) ऊस लागण पध्दत :-

- १) लागणीचा कालावधी (१ ऑक्टों. ते ३० नोव्हें)
- २) ऊस जात को- ८६०३२ / कोएम-०२६५ (१ ऑक्टों. ते ३० नोव्हें.), एम.एस.१०००९ (१५ ऑक्टो.ते ३० नोव्हें.), व्ही.एस.आय.०८००५(१ नोव्हें.ते ३० नोव्हें.)
- ३) रोप लागण- सरीतील अंतर ४.५ फुट व रोपातील अंतर २ फुट ठेवुन लागण करावी.
टिपरी लागण - सरीतील अंतर ४.५ फुट व २ डोळ्याच्या टिपरीतील अंतर ६ ते ९ इंच ठेवुन लागण करावी.

ड) बियाणे निवड :-

- ऊसाच्या नवीन लागणीकरिता शिफारशीत जातींचा अवलंब करावा. बियाणे निवडताना खालील बाबींची दक्षता घ्यावी
- १) नवीन लागणीसाठी ९ ते ११ महिने वयाचा ऊस निवडावा. कारण या वयाच्या बियाणामध्ये ग्लुकोजचे प्रमाण जास्त असते. त्यामुळे नविन डोळा उगवण्यास मदत होते.
 - २) जाड, रसरशित, लांब कांडीचा ऊस घ्यावा.
 - ३) ज्या ऊसावर रोग किडीचा प्रादुर्भाव झाला आहे असा ऊस घेऊ नये. तसेच पांगश्या फुटलेले बियाणे घेऊ नये.
 - ४) खोडव्यामधील ऊस बेणेकरिता वापरू नये

ई) बिज प्रक्रिया :-

बावीस्टीन-१०० ग्रॅम + इमिडाक्लोप्रिड-३६ ग्रॅम किंवा क्लोरोपायरीफॉस २०० मि.ली.+ १०० लिटर पाणी घेऊन १० मिनिटांपर्यंत बेणे प्रक्रिया करावी व त्यानंतर बेणे अॅसिटोबॅक्टर १ लिटर + पी.एस.बी.(स्फुरद विरघळविणारे जिवाणु) १ लिटर २०० लिटर पाण्यात मिसळून द्रावणात ऊसाची टिपरी ३० मिनिटे बुडवुन लागण करावी.

फ) तणनाशक :-

लागणीनंतर १ महिन्यानंतर २-४ डी- ८० मिली + मेट्रीब्युझीन-३० ग्रॅम प्रति पंपास(१५ लिटर पाण्यात)घेऊन फवारणी करावी.

ग १) लागणीचा बेसलडोस

ऊस लागण करणेपूर्वी रासायनिक खत, सेंद्रीय खत, सुक्ष्म अन्नद्रव्य व किटनाशक यांचा एकत्रित बेसलडोस खालीलप्रमाणे द्यावा.

अ.क्र.	खताचा तपशील	मात्रा
१	डि.ए.पी.(१८:४६:००)	१२५ किलो
२	म्यु.ऑ.पोटॅश	७५ किलो
३	गंधक (दाणेदार)	१० किलो
४	सुक्ष्म अन्नद्रव्ये (मल्टी मायक्रो न्यूट्रीयंट)	२० किलो
५	रिजेंट किंवा फरटेरा (किटकनाशक)	१० किलो

टिप : १) वरील सर्व खते २०० किलो गांडुळ खतामध्ये/वाळलेल्या शेणखतामध्ये मिसळून सरीमध्ये टाकावीत किंवा पेरून घ्यावीत.
२) प्रेसमड कंपोस्टखत वापरल्यास वरील डोसामध्ये गंधक वापरण्याची आवश्यकता नाही.

ग २) लागणीनंतर दुसरा डोस :- (लागणी पासून ३०/३५ दिवसांनी)

अ.क्र.	खताचा तपशील	मात्रा
१	युरिया	१०० किलो
२	अमोनियम सल्फेट	५० किलो

ग ३) लागणीनंतर तिसरा डोस :- (लागणी पासून ६५/७० दिवसांनी)(बाळ बांधणी)

लागणीनंतर सुमारे ६५ ते ७० दिवसानंतर ऊसाची फुटव्याची अवस्था पाहून बाळ बांधणी करणे आवश्यक आहे. यावेळी खालीलप्रमाणे रासायनिक खतांची तिसरी मात्रा द्यावी.

अ.क्र.	खताचा तपशील	मात्रा
१	युरिया	१०० किलो
२	(२४:२४:००)	१०० किलो
३	पोटॅश	५० किलो

ग ४) मोठी भरणी डोस :-

ऊस लागणीनंतर सुमारे ११० दिवसानंतर ऊसाची मोठी भरणी करणे आवश्यक आहे. यावेळी खालीलप्रमाणे रासायनिक खतांची चौथी मात्रा द्यावी.

अ.क्र.	खताचा तपशील	मात्रा
१	१२:३२:१६	१५० किलो
२	युरिया	१५० किलो
३	म्यु.ऑ.पोटॅश	५० किलो
४	गंधक (दाणेदार)	१० किलो
५	झिंक सल्फेट	१० किलो
६	फेरस सल्फेट	१० किलो
७	मॅग्नेशियम सल्फेट	२५ किलो
८	बोरॉन	२ किलो

टिप : १) वरील सर्व खते २०० किलो गांडुळ खतामध्ये/वाळलेल्या शेणखतामध्ये मिसळून सरीमध्ये टाकावीत किंवा पेरून घ्यावीत.
२) प्रेसमड कंपोस्टखत वापरल्यास वरील डोसामध्ये गंधक वापरण्याची आवश्यकता नाही.

ह) ऊस पिकावर घ्यावयाची फवारणी :-

फवारणी	ऊस लागणीनंतर	खत प्रकार	मात्रा
पहिली फवारणी	लागणीपासून ३५ ते ४० दिवसात १०० लिटर पाण्यात	हमला(क्लोरोपायरिफॉस ५०%+सायपरमेथ्रीन ५%)	२०० मिली
		बावीस्टीन(कार्बेन्डॅझिम)	२०० ग्रॅम
		१९:१९:१९	५०० ग्रॅम
		सुक्ष्म अन्नद्रव्ये	५०० मिली/ग्रॅम
		IBA	२ ग्रॅम
		6BA (IBA व 6BA सॉल्व्हेंटमध्ये विरघळून घ्यावे)	४ ग्रॅम

ह) ऊस पिकावर घ्यावयाची फवारणी :-

फवारणी	ऊस लागणीनंतर	खत प्रकार	मात्रा
दुसरी फवारणी	लागणीपासून ५५ ते ६० दिवसात १०० लिटर पाण्यात	क्लोरोपायरिफॉस (२०%)	२०० मिली
		बावीस्टीन(कार्बेन्डॉझिम)	२०० ग्रॅम
		१२:६१:०	५०० ग्रॅम
		सिविड एक्सट्रॅक्ट (कोमट पाण्यात विरघळून घेणे)	१२० ग्रॅम
		GA	४ ग्रॅम
		6BA (GA व 6BA सॉल्वंट मध्ये विरघळून घ्यावे)	६ ग्रॅम
तिसरी फवारणी	लागणीपासून ७५ ते ८० दिवसात १५० लिटर पाण्यात किड दिसल्यास	मोनोक्रोटोफॉस (किड दिसल्यास आवश्यकतेनुसार)	३०० मिली
		Z ७८ (आवश्यकतेनुसार तांबेरा रोग दिसल्यास)	३०० ग्रॅम
		१२:६१:०	१ किलो
		सुक्ष्म अन्नद्रव्ये	७५० मिली/ग्रॅम
		पोटॅशियम शोनाईट	१ किलो
		GA	६ ग्रॅम
6BA (GA व 6BA सॉल्वंट मध्ये विरघळून घ्यावे)	८ ग्रॅम		
चौथी फवारणी	लागणीपासून १०० दिवसांनी १५० लिटर पाण्यात	हमला	३०० मिली
		टिल्ट	१५० मिली
		१३:००:४५	१ किलो
		पोटॅशियम शोनाईट	१ किलो
		सिविड एक्सट्रॅक्ट (कोमट पाण्यात विरघळून घेणे)	२०० ग्रॅम
		GA	८ ग्रॅम
6BA (GA व 6BA सॉल्वंट मध्ये विरघळून घ्यावे)	१० ग्रॅम		

ज) ऊस पिकासाठी रासायनिक किटकनाशक, बुरशीनाशक व जिवाणू खतांची आळवणी-

आळवणी	ऊस लागणीनंतर	किटकनाशक, बुरशीनाशक व जिवाणू खतांचा प्रकार	मात्रा
पहिली आळवणी	लागणीपासून १० ते १५ दिवसांनी २०० लि.पाण्यात	१२:६१:०० क्लोरोपायरीफॉस ५०% बाविस्टीन ह्युमिक अॅसीड	१ किलो ४०० मि.ली. ४०० ग्रॅम १ लिटर
दुसरी आळवणी	पहिल्या आळवणीपासून १५ ते २० दिवसांनी २०० लि.पाण्यात	अॅझोटोबॅक्टर पी.एस.बी. ट्रायकोडर्मा के.एम.बी.	२ लिटर २ लिटर २ लिटर २ लिटर
तिसरी आळवणी	मोठ्या भरणी(बांधणी) नंतर १० व्या दिवशी २०० लि.पाण्यात	अॅझोटोबॅक्टर पी.एस.बी. के.एम.बी.	२ लिटर २ लिटर २ लिटर

पुर्व हंगामी ऊस एकरी ८० मे. टन ऊस उत्पादन घेण्यासाठी लक्षात घ्यावयाच्या महत्वाच्या सुचना :

* ऊस पिक शरीरशास्त्र समजून घेऊन ते उत्तम येण्यासाठी माती व पाणी यांचा सामू (पी.एच.), क्षार (ई.सी.) यांचा विचार करून जमिनीची एकूण सुपिकता लक्षात घ्यावी. * प्रत्येकाने माती/पाणी परिक्षण अत्यावश्यक घटक समजून वेळचेवेळी करून घ्यावे. * प्रत्येक ऊसाच्या बेटात किती हिरवी पाने असावीत त्यांची रुंदी किती असावी पानांमध्ये एकमेकांत अन्नासाठी स्पर्धा होत नाही ना याचा बारकाईने अभ्यास करावा जेणेकरून पानातील प्रकाश संश्लेशन क्रिया कमी होऊन अन्नद्रव्याची कमतरता भासता कामा नये. * दोन सरीतील अंतर, रोपांतील अंतर जमिनीच्या प्रकारानुसार ठेवावे. * आंतर पिक ऊसाला पुरक असावे. * ऊसाचा हिरवा पाला काढु नये तसेच वाळलेले पाचट जाळु नये. * पाणी व्यवस्थापन ठिबक सिंचनाने करावे. * रासायनिक खते मुळांच्या कक्षेत पेरून द्यावीत. वरीलप्रमाणे आणि शास्त्रसमजून जर प्रयत्न केले तर एकरी ऊसाच्या उत्पादनात भरीव वाढ होते. * वरील चार्ट मार्गदर्शन पर आहे. साधारणपणे केव्हा काय करावे त्याची पुर्व तयारी असावी म्हणुन सर्व एकत्रितपणे चार्ट दिला आहे. * कोणत्याही परिस्थितीत लागणीपासुनचे दिवस चुकवू नये. वेळच्या वेळी बाबी पुर्ण झाल्या की उत्पादनात भरीव वाढ मिळते.

* आपले नम्र *

यजेंद्र ना.यादव
कार्यकारी संचालक

शैलेंद्र पं.रासकर
व्हा.चेअरमन

पुरुषोत्तम रा.जगताप
चेअरमन

विराज र.निंबाळकर
ऊस विकास अधिकारी

व
सर्व संचालक मंडळ

बापुराव मा.गायकवाड
शेतकी अधिकारी

अधिक माहितीसाठी ऊस विकास विभाग व शेती विभाग यांच्याशी संपर्क साधावा. संपर्क क्रमांक :- (०२११२) २८२४७६, २८२४७७, २८२४१२